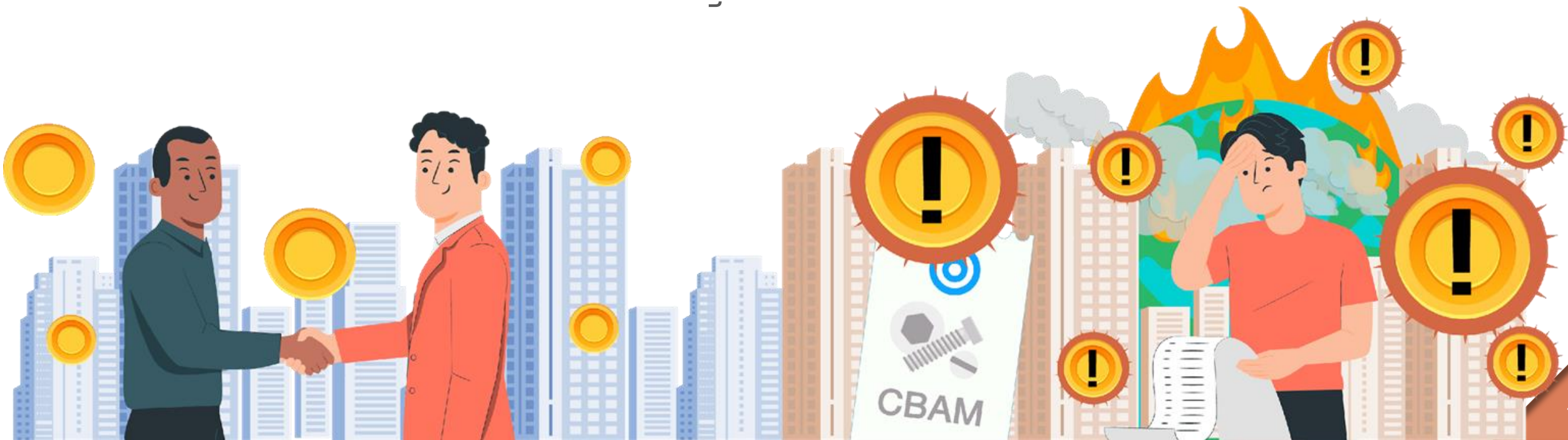


มาตรการ CBAM นำกังวลแค่ไหนสำหรับสินค้า ส่งออกของไทย? ควรรับมืออย่างไร?

กรรณิการ์ ธรรมพานิชวงศ์

สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์

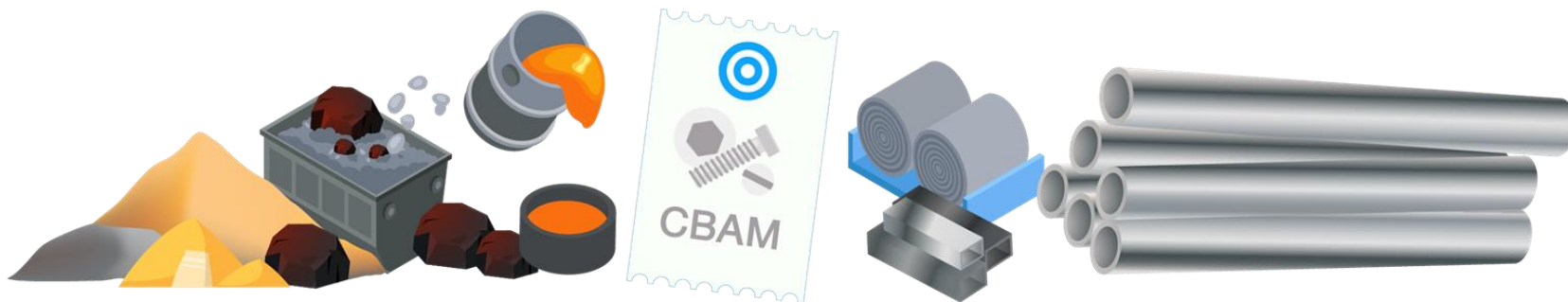


The opinions expressed herein are those of the authors. They do not purport to reflect the opinions or views of the Bank of Thailand, PIER or its members.

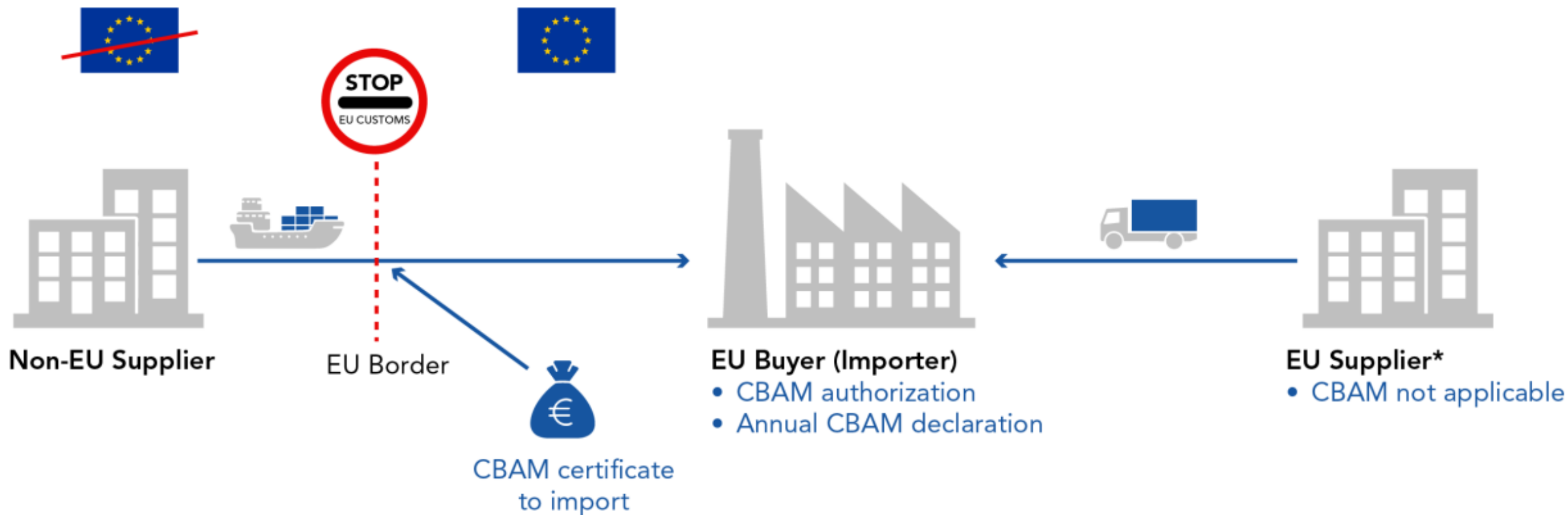
การนำเสนอนี้กลั่นกรองเนื้อหาจากบทความ Discussion Paper ฉบับเต็มเรื่อง “The Impact of the EU CBAM on Thai Exporting Firms: Analysis of Firm – level Data” เผยแพร่ในเว็บไซต์ของสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ (<https://www.pier.or.th/>)

วัตถุประสงค์ของมาตรการ CBAM

- เพื่อให้ราคาสินค้านำเข้าในสหภาพยุโรปสะท้อนต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อมที่แท้จริง สร้างความเท่าเทียมทางต้นทุนราคาคาร์บอนของสินค้าที่ผลิตภายในและภายนอกสหภาพยุโรป ป้องกันไม่ให้ผู้ผลิตในสหภาพยุโรปสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน (European Commission, 2026)
- เพื่อจัดการกับปัญหาการย้ายฐานการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงจากในสหภาพยุโรปไปยังกลุ่มประเทศนอกสหภาพยุโรป (carbon leakages)



กลไกภายใต้มาตรการ CBAM



บทบาทของผู้ส่งออกและผู้นำเข้าสินค้า CBAM

- ผู้ส่งออกจากประเทศนอก EU มีหน้าที่จัดเตรียมข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่แฝงอยู่ในสินค้า และดำเนินการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในกระบวนการผลิต
- ผู้นำเข้าสินค้า CBAM ใน EU มีหน้าที่/ความรับผิดชอบดังนี้
 - ลงทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิ์ยื่นรายงาน CBAM (CBAM-authorized declarant)
 - จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับ embedded emissions
 - จัดซื้อ CBAM certificates ในจำนวนที่สอดคล้องกับระดับการปล่อยคาร์บอนของสินค้านำเข้าเพื่อใช้ในการผ่านพิธีการศุลกากรของสหภาพยุโรป



รายละเอียดมาตรการ CBAM

ปี 2020

EU เริ่มประกาศว่าจะมีการใช้มาตรการ CBAM

1 ตุลาคม 2023

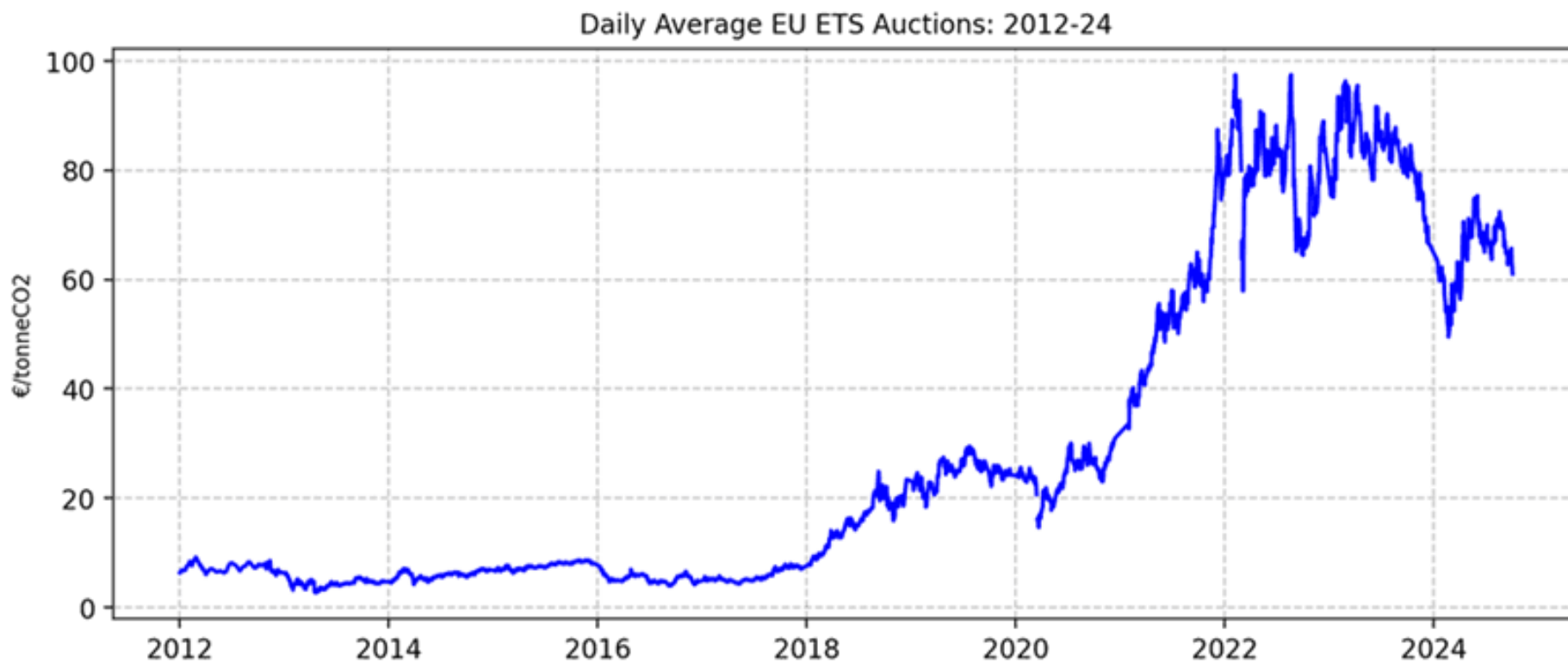
เริ่มรายงาน embedded emission ในสินค้า CBAM ที่นำเข้าไปใน EU

1 มกราคม 2026

เริ่มบังคับใช้อย่างเต็มรูปแบบ ผู้นำเข้าสินค้าต้องซื้อ CBAM certificate ตามปริมาณสินค้า และปริมาณคาร์บอน



ราคา CBAM certificate อ้างอิงตลาด EU-ETS



ที่มา: European Money Exchange



คำถามที่ชวนหาคำตอบในวันนี้

1. ประเทศไทยมี exposure ต่อมาตรการ CBAM ขนาดไหน
2. มาตรการ CBAM กระทบผู้ส่งออกไทยมากน้อยเพียงไร
3. ที่ผ่านมาผู้ส่งออกไทยปรับตัว/รับมือกับผลกระทบจากมาตรการ CBAM
4. ที่ผ่านมาผู้นำเข้าในฝั่ง EU ปรับตัวอย่างไร

มองไปข้างหน้า ไทยควรรับมือกับ CBAM อย่างไร



คำถามที่ 1

ประเทศไทยมี exposure ต่อมาตรการ CBAM ขนาดไหน

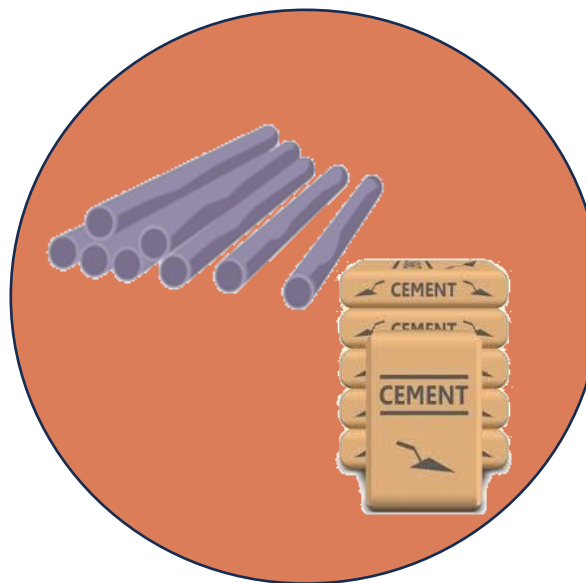
ถึงแม้ว่าจำนวนผู้ส่งออกสินค้า CBAM ไป EU จะมีจำนวนไม่มาก และมูลค่าการส่งออกสินค้า CBAM ไป EU จะยังไม่ได้สูงนัก แต่มีข้อกังวล 2 ประการ

- มีผู้ส่งออกสินค้า CBAM จำนวนหนึ่งที่เป็นบริษัทขนาดเล็ก
- ในอนาคต EU อาจขยายขอบเขตสินค้าภายใต้มาตรการ CBAM

มูลค่าการส่งออกสินค้า CBAM ไป EU

ล้านเหรียญสหรัฐ





กลุ่ม Treatment



กลุ่ม Control

เปรียบเทียบข้อมูลระหว่างกลุ่ม Treatment และ Control
และเทียบระหว่างช่วงก่อนและหลังมาตรการ CBAM

Treated Firms vs. Control Group

บริษัทที่ส่งออกสินค้าไป EU ทั้งหมด

Firms in Control Group

Treated Firms

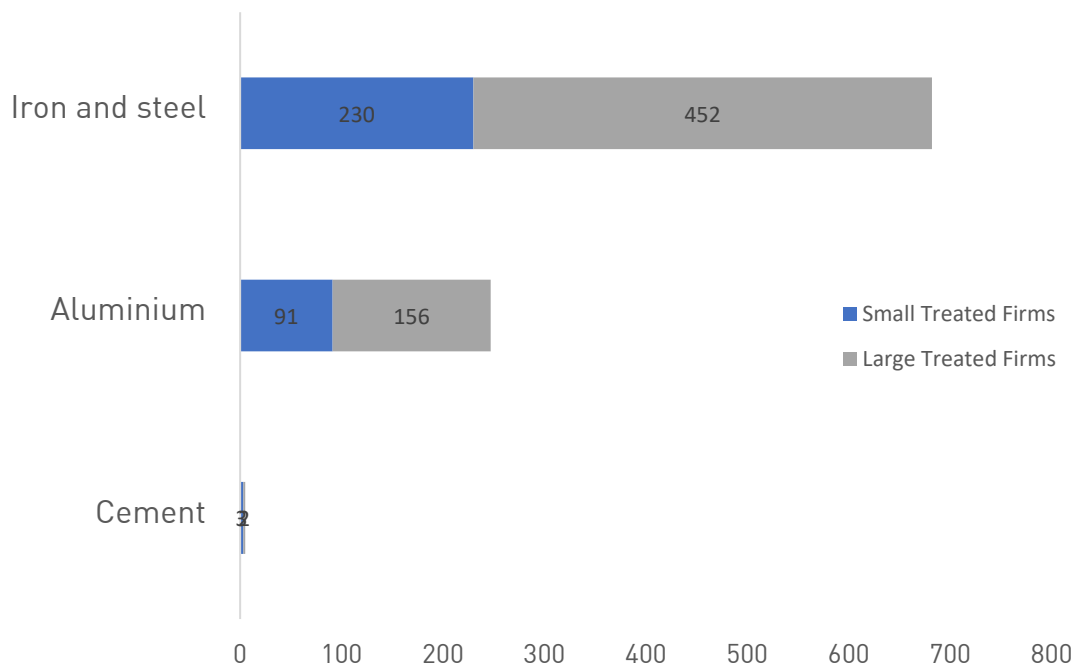
ผู้ส่งออกไทยที่ส่งออกสินค้า CBAM* ในช่วง
ก่อนที่ EU จะประกาศว่าจะใช้มาตรการ CBAM
(ช่วง 2016-2019)

* สินค้า CBAM ในการศึกษาจะระบุตาม CN codes ที่ EU ประกาศ

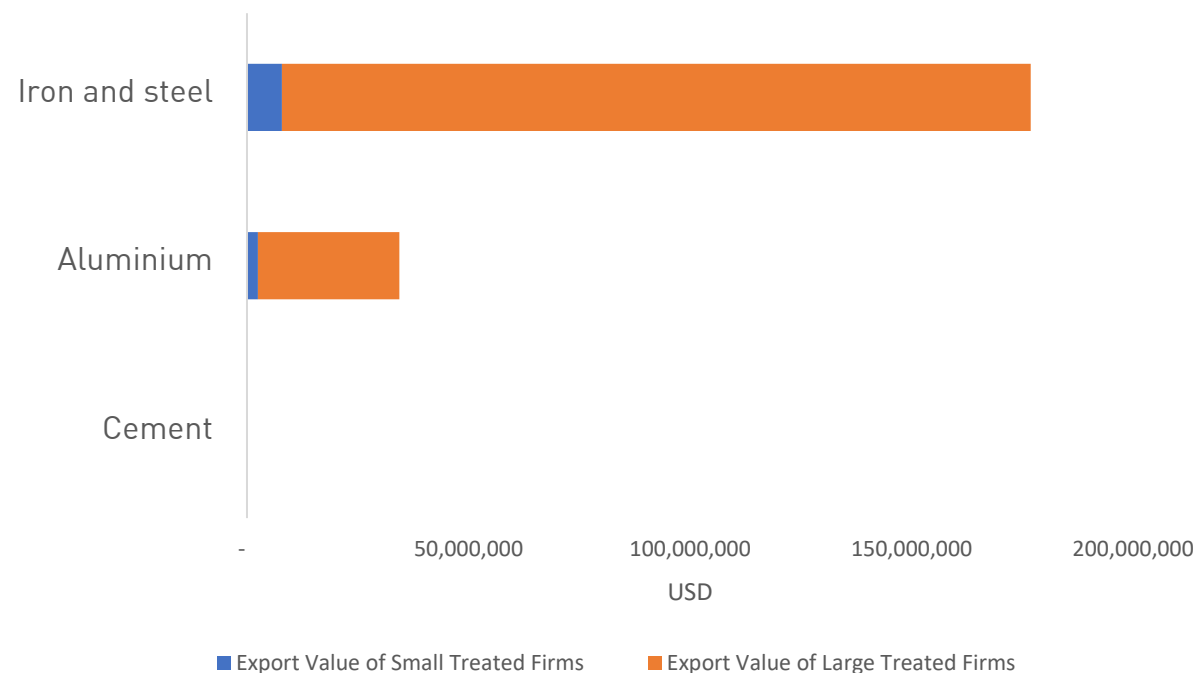
ที่มา: ข้อมูลส่งออกสินค้ารายธุรกรรมจากกรมศุลกากร

Exposure ในมุมมองของ Treated Firms

จำนวน Treated Firms



มูลค่าการส่งออกสินค้า CBAM ไป EU จาก Treated Firms



มูลค่าการส่งออกสินค้า CBAM ของ Treated Firms ไป EU

ล้านเหรียญสหรัฐ

30

25

20

15

10

5

0

Jan-16 Jul-16 Jan-17 Jul-17 Jan-18 Jul-18 Jan-19 Jul-19 Jan-20 Jul-20 Jan-21 Jul-21 Jan-22 Jul-22 Jan-23 Jul-23 Jan-24 Jul-24 Jan-25 Jul-25

สินค้า CBAM

เหล็ก/เหล็กกล้า

อลูมิเนียม

— Export of CBAM products to the EU — Export of aluminium to the EU

— Export of iron and steel to the EU

คำถามที่ 2

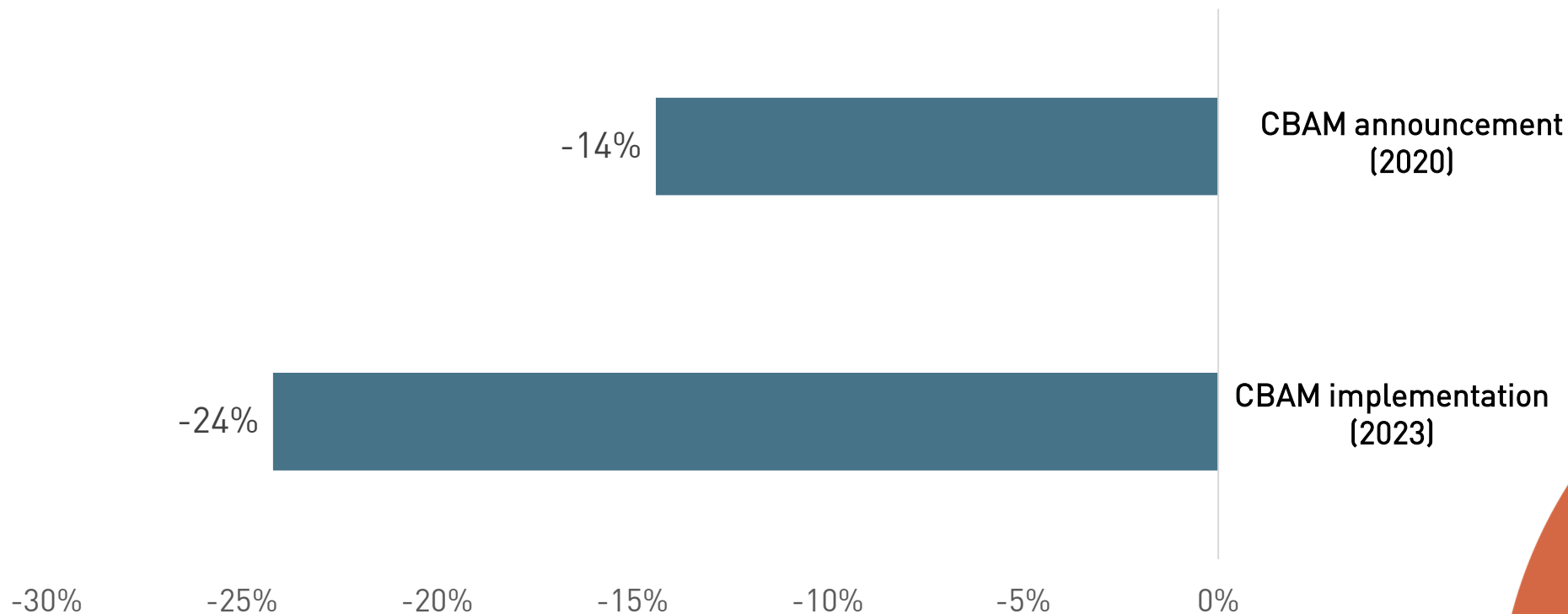
มาตรการ CBAM กระทบผู้ส่งออกไทยมากน้อยเพียงไร

- ผู้ส่งออกสินค้า CBAM ของไทยเริ่มได้รับผลกระทบจากมาตรการ CBAM แล้ว ถึงแม้ว่า EU เพิ่งจะเริ่มบังคับให้มีการซื้อ CBAM certificate เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2026 ก็ตาม
- มาตรการ CBAM ส่งผลกระทบต่อผู้ส่งออกไทยไม่เท่าเทียมกัน ผู้ส่งออกที่เป็นบริษัทขนาดเล็กได้รับผลกระทบเชิงลบจากมาตรการ CBAM สูงกว่าผู้ส่งออกรายใหญ่

ฐานข้อมูลใบขนสินค้าขาออกของกรมศุลกากรในช่วงปี 2016-2024 ซึ่งแจกแจงการส่งออกสินค้าอย่างละเอียดในแต่ละรายการ ครอบคลุมข้อมูลจำนวน 52,394 รายการ

ฐานข้อมูลงบการเงินรายบริษัท Corporate Profile and Financial Statement (CPFS) ของกระทรวงพาณิชย์

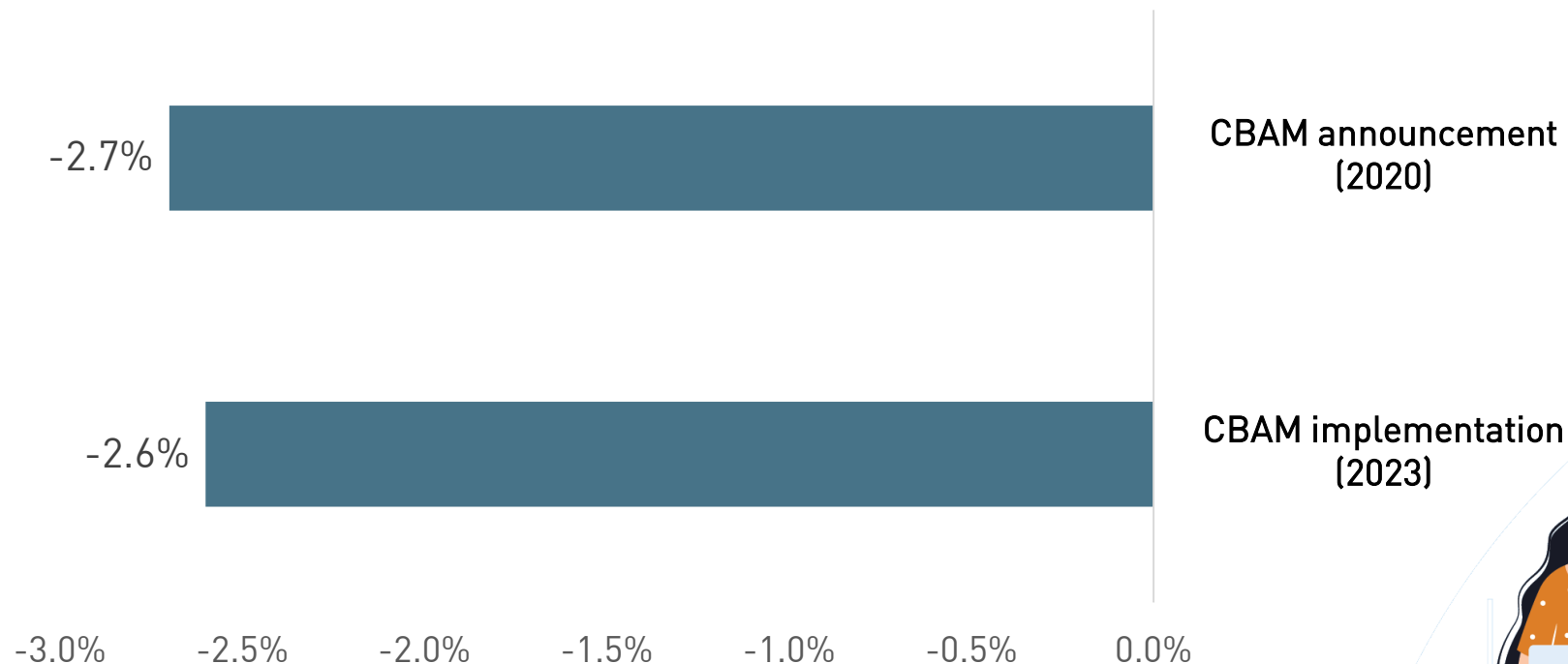
มูลค่าการส่งออกสินค้า CBAM ไป EU ลดลง ตั้งแต่หลังประกาศใช้มาตรการ CBAM ในปี 2020



หมายเหตุ: % การเปลี่ยนแปลงเทียบกับกลุ่ม Control



สัดส่วนรายได้จากการส่งออกไป EU ต่อ รายได้จากการส่งออกทั้งหมดลดลงอย่างมีนัยสำคัญ



หมายเหตุ: % การเปลี่ยนแปลงเทียบกับกลุ่ม Control



มาตรการ CBAM ส่งผลกระทบต่อผู้ส่งออกไทยไม่เท่าเทียมกัน

- ผู้ส่งออกที่เป็นบริษัทขนาดเล็กได้รับผลกระทบเชิงลบจากมาตรการ CBAM สูงกว่าผู้ส่งออกรายใหญ่
- ปัจจัยสนับสนุนความเปราะบางของผู้ส่งออกรายเล็ก เช่น ขีดจำกัดด้านเงินทุนและด้านเทคนิค ทำให้ไม่สามารถลงทุนเพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิตให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของ CBAM ได้อย่างทันทั่วถึง

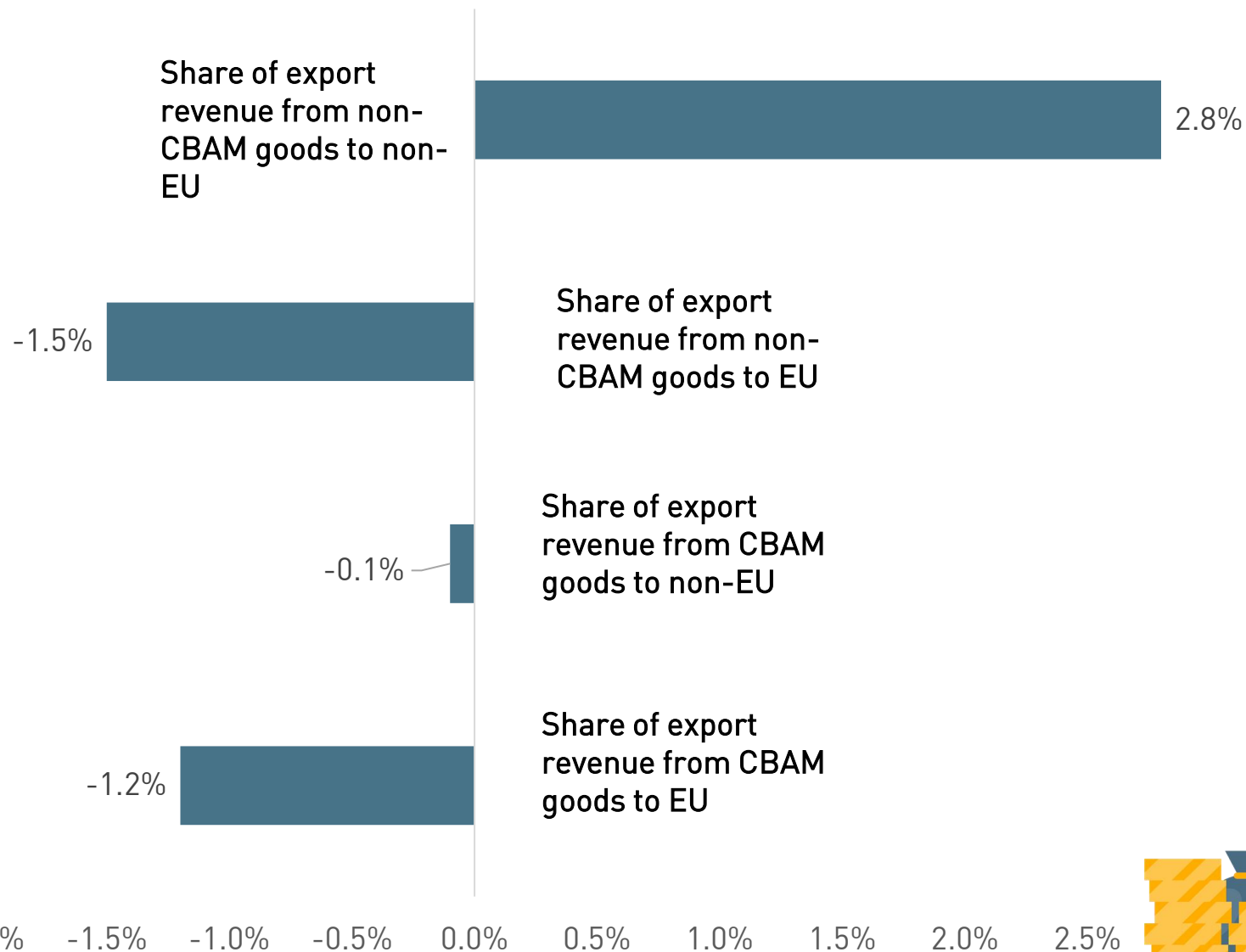


คำถามที่ 3

ที่ผ่านมาผู้ส่งออกไทยปรับตัว/รับมือกับผลกระทบจากมาตรการ CBAM อย่างไร

- ผู้ส่งออกไทยหันไปส่งออกสินค้า non-CBAM ไปนอก EU เพิ่มขึ้น
- มาตรการ CBAM ก่อให้เกิดผลกระทบทางอ้อมต่อสินค้า non-CBAM ด้วย

ผู้ส่งออกสินค้า CBAM ไป EU รับมือกับผลกระทบ โดยหันไปส่งออกสินค้า non-CBAM ไปนอก EU



มาตรการ CBAM ก่อให้เกิด spill-over effect ต่อ บริษัทที่ส่งออกสินค้า non-CBAM ไป EU

- ผู้ส่งออกสินค้ามีพฤติกรรมการส่งออกทั้งสินค้า CBAM และนอกขอบเขต CBAM พร้อมกันในลักษณะของ bulk consignment เพื่อประหยัดต้นทุนในการขนส่งสินค้า
- เมื่อมาตรการ CBAM ส่งผลให้ส่งออกสินค้า CBAM ไป EU ลดลง บริษัทจึงส่งออกสินค้า non-CBAM ไป EU ลดลงด้วย ดังนั้น มาตรการ CBAM สร้างผลกระทบที่ไม่ได้จำกัดเฉพาะสินค้าในขอบเขตของ CBAM เท่านั้น



คำถามที่ 4

ผู้นำเข้าในฝั่ง EU ปรับตัวอย่างไร

ผู้นำเข้าในฝั่ง EU ปรับตัวแล้ว โดยนำเข้าสินค้า CBAM จากประเทศที่ปล่อยคาร์บอนสูง
น้อยลงเมื่อเทียบกับประเทศที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ

- ใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลการค้าระหว่างประเทศจาก UN Comtrade และใช้ค่า EU benchmark value ราย CN code
- แบ่งประเทศที่ส่งออกไป EU ออกเป็น 2 กลุ่ม
 - กลุ่ม Treatment (ค่า emission intensity สูงกว่าค่า EU benchmark value)
 - กลุ่ม Control (ค่า emission intensity ต่ำกว่าค่า EU benchmark value)

CBAM ทำให้ผู้นำเข้าในฝั่ง EU นำเข้าสินค้า CBAM จากประเทศที่ปล่อยคาร์บอนสูงน้อยลง



ผลการศึกษาพบว่ามูลค่าการ
ส่งออกสินค้า CBAM ไป EU จาก
ประเทศที่ปล่อยคาร์บอนใน
กระบวนการผลิตสูง ลดลง

6.1% เทียบกับประเทศที่
ปล่อยคาร์บอนต่ำ หลังจากทาง
EU ประกาศมาตรการ CBAM

มองไปข้างหน้า ไทยควรรับมือกับ CBAM อย่างไร

รับรู้

การสื่อสารเชิงรุกและการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ CBAM และแนวทางการปรับตัวให้แก่ผู้ประกอบการ เพื่อให้ผู้ประกอบการเห็นถึงความเร่งด่วนในการปรับตัว

วัดค่า

การสนับสนุนให้ผู้ส่งออกสามารถคำนวณความเข้มข้นของการปล่อยคาร์บอน (carbon intensity) ของผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานสากลและทำให้ค่าการทวนสอบถูกลงโดยการเพิ่มจำนวนผู้ทวนสอบที่ EU รับรองในประเทศไทย

ปรับตัว

ปรับโดยการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในกระบวนการผลิตสินค้าที่ส่งออก หรือการปรับเปลี่ยนตลาดส่งออก/มองหาตลาดใหม่

รุก

เร่งผลักดันให้มีการใช้มาตรการซื้อขายใบอนุญาตการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (ETS) รวมถึงสนับสนุนให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน

